

The background features a dark blue gradient with a subtle pattern of white stars. Overlaid on this are several white circular elements: a large scale on the left with markings from 140 to 260, and several smaller circles with arrows indicating clockwise or counter-clockwise rotation. The title 'Бор кезеңі' is written in a bold, white, sans-serif font in the upper right quadrant.

Бор кезеңі

Жасаған: К.
Галимханова
А.Жаксембаев

- **Бор кезеңі** – мезозой заманына кіретін үш кезеңнің үшіншісі.
- Соңғы деректер бойынша шамамен 93 млн. жыл бұрын жанартау белсенділігі қазіргі деңгейден 300—500 есе көбейген. Жанартау қарқындылығы көбінесе қазіргі Кариб теңізінде болған. Атмосфераға көмір қышқылды газ көп мөлшерімен түскен, ал оттегі азайып әкті қабықшасы бар фораменифера деген бір жасушалы жәндіктер жаппай қырылған. Бұлардың сұлделері бор болып жетілді

- Кейбір геологтар тұжырымы бойынша қазіргі Мексикан теңізі жеріне $65,5 \pm 0.3$ млн жыл бұрын үлкен астероид құлап теңіз айшанағын жаратқан да жанаратауларды оятқан. Осының әсерінен мезозой жәндіктері қырылып кайнозойға жол ашқан. Бұл уақытты және қатысты геологиялық саты арасын *бор-үштік шегі* (ағылш. *K-T boundary*, сонда *K* — бор кезеңінің қысқартпасы, *T* — үштік кезеңі, *boundary* — шек) деп атайды.

- **Бор кезеңі** бұдан 135 млн. жыл бұрын басталып, 60 — 70 млн жылға созылған; екі бөлімнен (төмен және жоғары), 13 ғасырдан тұрады. Бор кезеңінде Анд, Верхоян-Чукот, Кордильера таулары көтерілген. Верхоян-Чукот пен Шығыс Азияның түйіскен жеріндегі терең жарылыстар арқылы әрекет еткен жанартау процесінің нәтижесінде Охота-Чукот жанартаулық белдеуі пайда боды. Орталық және Оңтүстік-шығыс Азияда геосинклинальдік жағдай аяқталып, қазіргі заманға дейін сақталған мезозойлық қатпарлы таулы жер бедері қалыптасты.

- шам. 18°C
(заманауи деңгейден 4°C жоғары)
- Атмосферада O_2 , CO_2
- Мұнда теңіздік шөгінділер — карбонаттық қабаттар, құмтас, саз, әктас, мергель, фосфорит, олардың арасында мұнай, газ, бор, боксит қабаттары кездеседі.

- Омыртқалы мен омыртқасыздардың, оның ішінде динозавр, мозазавр, ихтиозавр және плезиозаврлардың жаппай қырылуымен белгіленеді.

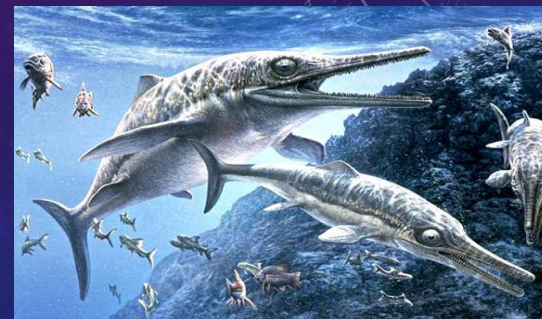
Диназавр

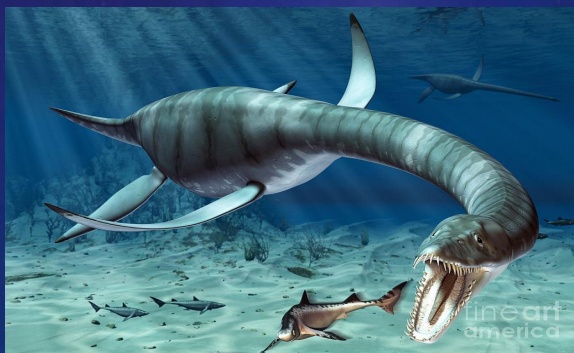
Мозазавр

Ихтиозавр

Плезиозаврлар

Сұрақтар

Ерлан:

Фораменифера жәндігі неліктен қырылды ?

Мадина:

93 млн жыл бұрын жанартау белсенділігі неше есе көбейген?

Улмекен:

Бор кезеңінде омыртқалы мен омыртқасыздардың ішінде жаппай қырылуымен белгіленген динозаврлар ?

Алтынай:

Бор кезеңі неше млн жылға созылды ?

Назарларыңызға Рахмет